

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Економічний факультет

Кафедра економіки підприємства

ДИПЛОМНА РОБОТА **магістра**

на тему: **«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ
СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ, ЇЇ КОНТРОЛЬ НА
ПІДПРИЄМСТВІ»**

Виконав: студент 2 курсу денної форми навчання
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітня програма Облік і оподаткування
Олійник Іван Віталійович

Науковий керівник:
д.е.н., проф. Мазур Н.А.
Рецензент:
к.е.н., доц. Семенець І.В.

м. Кам'янець-Подільський
2019р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИПУСКУ ПРОДУКЦІЇ, ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ СОБІВАРТОСТІ ТА КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ	6
1.1 Економічна суть, класифікація витрат та калькулювання собівартості продукції	6
1.2 Методика калькулювання випуску продукції та контролю	13
1.3 Нормативно-правове регулювання організації обліку та визначення собівартості	27
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІ ТА АНАЛІЗ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ НА ТОВ «Модуль-Україна»	33
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	33
2.2 Організація обліку витрат за статтями	36
2.3 Порядок калькулювання собівартості у ТОВ «Модуль-Україна»... ..	46
2.4 Контроль виробництва готової продукції	51
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ СОБІВАРТОСТІ ..	58
3.1 Напрями оптимізації калькулювання собівартості продукції і підвищення ефективності виробництва	58
3.2 Удосконалення автоматизації системи обліку.....	62
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Актуальність теми. Одним з багатьох, але, безперечно, досить вагомим фактором, що негативно вплинув на економічне становище вітчизняних промислових підприємств, є незадовільний стан системи обліку виробничих витрат. Ця система не може своєчасно надати реальну інформацію про положення витрат на виробництво, а значить не дає можливості ефективного управління останніми. Досвід господарювання зарубіжних промислових підприємств в умовах ринкової економіки довів, що самим надійним способом покращення стану обліку, аналізу, аудиту і управління виробничими витратами є впровадження сучасних інформаційних систем.

Облік витрат виробництва є лише однією з частин структури управління будь-якого підприємства, і повинен бути організований таким чином, щоб відповідати потребам ефективного прийняття управлінських рішень. Колишній підхід з акцентом на стандартизовані процедури поступився місцем більш гнучким системам обліку, які орієнтовані на використання можливостей підприємства.

Мета і задачі дослідження. Метою магістерської роботи є визначити теоретичні аспекти організації обліку та калькулювання собівартості готової продукції, розкрити методику випуску продукції, проаналізувати витрати виробництва та порядок калькулювання, а також дати рекомендації для покращення організації обліку витрат.

Для досягнення мети, яка була поставлена, необхідно вирішити такі завдання:

- з'ясувати сутність економічних понять «витрати», «готова продукція», їх видів та класифікації;
- вивчити нормативно-правові акти, які регулюють процес обліку;
- охарактеризувати методику організації обліку виготовлення продукції та контролю цього процесу;
- проаналізувати роботу підприємства та бухгалтерської служби;

- дослідити організацію обліку витрат на виробництво;
- дослідити порядок калькулювання продукції підприємства і здійснити аналіз калькулювання собівартості за статтями;
- визначити порядок контролю процесу виробництва;
- дати рекомендації щодо удосконалення та оптимізації порядку калькулювання собівартості;
- вказати сучасні методи оптимізації обліку витрат;
- дати рекомендації щодо удосконалення автоматизації системи обліку.

Об'єктом дослідження є організація бухгалтерського обліку та контролю, облік витрат за статтями та порядок калькулювання собівартості з урахуванням вимог національних положень.

Предметом дослідження є організація обліку та калькулювання собівартості готової продукції ТОВ «Модуль Україна».

Методи дослідження. У роботі використано абстрактно-логічний метод для визначення суті поняття «витрати»; метод групування для складання класифікації витрат; розрахунково-аналітичний метод для аналізу калькулювання собівартості. Для організаційно-економічної характеристики використано метод економіко-статистичного аналізу.

Елементи наукової новизни одержаних результатів проведеного дослідження полягають в розроблених рекомендаціях і пропозиціях щодо вдосконалення організації й методики обліку витрат виробництва та калькулювання собівартості з використанням інформаційних систем бухгалтерського обліку.

Практичне значення одержаних результатів. Виокремлення конкретних висновків та пропозицій щодо організації обліку та калькулювання собівартості. Рекомендації, подані в роботі, допоможуть ТОВ «Модуль-Україна» оптимізувати процес розрахунку собівартості та вдосконалити організацію обліку витрат.

Апробація результатів дослідження. Окремі результати проведеного дослідження знайшли своє відображення на VII Міжнародній науково-

практичній конференції студентів та молодих вчених «Сталий розвиток України: проблеми і перспективи» (м. Кам'янець-Подільський, 2019 р.). За темою магістерської роботи опубліковано 1 наукову працю (тези доповідей) загальним обсягом 0,03 друк. арк.:

Публікації. Олійник І.В. Вплив методів калькулювання собівартості на організацію бухгалтерського обліку. *Збірник матеріалів за результатами VII науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Сталий розвиток України: проблеми і перспективи»*. Електронне наукове видання. Редкол.: І.В. Ящишина. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. С. 184-189. (387 с.)

Структура та зміст роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі роботи досліджено теоретичні аспекти обліку випуску продукції.

У другому розділі розкрито організація обліку готової продукції та проаналізовано калькулювання собівартості.

Третій розділ роботи присвячено удосконаленню методики обліку витрат, калькулювання собівартості.

Загальний обсяг дипломної роботи 81 сторінок. Робота містить таблиці, ілюстрації, додатків. Список використаних джерел складається з 78 найменувань.

ВИСНОВКИ

У ході проведення досліджень на тему «Організація обліку і калькулювання собівартості готової продукції, її контроль на підприємстві» було розкрито методику випуску продукції, проаналізовано витрати виробництва та порядок калькулювання, а також представлені рекомендації для покращення організації обліку витрат.

У першому розділі подано теоретичні підходи до визначення витрат, готової продукції, методів калькулювання собівартості та вивчено питання нормативно-правового забезпечення обліку.

1. Витратами доцільно називати вартість ресурсів, що використовуються в подальшому для отримання прибутку, чи досягнення інших цілей підприємства. Подана класифікація витрат підприємств відповідає сучасним науковим підходам, що до визначення витрат.

Термін готова продукція трактується по різному науковцями, але трактування об'єднані за групами на підставі того, що кожен автор акцентує увагу на певному аспекті терміну «готова продукція».

2. Вивчаючи питання нормативного регулювання обліку, зроблено висновок, що існує досить багато законів, кодексів, указів як вітчизняних так і міжнародних, для зручності їх класифіковано за ознаками.

3. Під методом калькулювання розуміється сукупність прийомів розподілу витрат підприємства по калькуляційних статтях і віднесення їх до об'єкту калькулювання. Методи калькулювання залежать від об'єкту калькулювання.

4. Аналіз основних показників діяльності підприємства показав, що підприємство ефективно функціонує, показники господарської діяльності протягом досліджуваного періоду зростали.

5. Аналізуючи статті витрат рахунку 25 «Напівфабрикати готової продукції», з якої при пакуванні отримуємо рахунок 26 «Готова продукція», можна зробити висновок про ріст собівартості за досліджуваний період.

6. Процедура формування собівартості і подання звітності в податкові органи займає на ТОВ «Модуль-Україна» 8-10 робочих днів, для цього використовують програму «1С: Підприємство 8», яка налаштована під процес виробництва і значно полегшує процес формування собівартості. Проте «1С: Підприємство» під час налаштування не можливо врахувати всіх особливостей виробництва, що призводить до частий збоїв в роботі програми і ускладнює процес підрахунку собівартості.

7. Основними елементами служби внутрішнього контролю підприємства є: розроблення положення про службу внутрішнього контролю; складання планів і програм перевірки; визначення методів перевірки; визначення та розроблення форм робочої документації, оформлення результатів перевірки; розроблення форм звітів про результати перевірки; розроблення заходів щодо усунення виявлених недоліків і порушень.

8. Розгляд та застосування прогресивних методів калькулювання допоможе ТОВ «Модуль-Україна» робити розрахунок собівартості точнішим та простішим, але потрібно враховувати особливості металообробних підприємств.

9. Для вирішення проблем обліку підприємство має розробити довгострокову витратну політику підприємства яка має враховувати, що людські ресурси підприємства – це основні витратно-доцільні чинники його господарсько-фінансової діяльності.

10. Для покращення системи автоматизації обліку, проаналізовано основні програми для автоматизації виробництва. Розглянуто основні переваги та недоліки «1С: Підприємства».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азьмук Л. А. Мікроекономічна теорія виробництва та витрат: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. Вид. 2-ге, без змін. К. : КНЕУ, 2005. 160 с.
2. Андросенко О. О. Економічна сутність витрат виробництва та їх роль у системі управління діяльністю промислових підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 15. С. 122-126.
3. Атамас П. Й. Управлінський облік: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2006. 440 С.
4. Давидов Г. М., Кужельний М. В. Аудит: підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. 2009. 495С.
5. Бутинець Ф. Ф. Аудит і ревізія підприємницької діяльності: навч. посіб. Житомир, 2011. – 416С.
6. Байдик О. В., Сопко В. Р. Бухгалтерський облік у виробництві *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 2. С.31-38.
7. Басманов І. А. Калькулювання собівартості виробничої продукції. М.: Фінанси и статистика, 2004. 296С.
8. Боярський Ю.І. Оцінка залишків незавершеного виробництва: проблеми визначення. *Міжнародний збірник наукових праць*. Випуск 2(20).URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/43766/40486> (дата звернення: 25.05.2019).
9. Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбатюк М. І та ін. Економічний аналіз : навч. посіб. Вид. 2-е, перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2013. 556 с.
10. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник – 6-е вид., перероб і доп. Житомир. Рута, 2005. 756С.
11. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2012_1/2.pdf. (дата звернення: 25.05.2019).
12. Бухгалтерський облік формування витрат виробництва і

калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг). *Все про бухгалтерський облік*. 2014. № 91. С.23-26.

13. Вагонова О. Г. Управління процесом формування виробничих витрат на спорудження та ремонт підготовчих виробок вугільних шахт : дис. канд. ек. наук. Дніпропетровськ, 2015. 116 с.

14. Відображення в обліку витрат на виробництво. *Бухгалтерія*. 2012. №30. С. 96-102.

15. Войтенко Т.В. Усе про облік витрат на виробничому підприємстві. Харків. Фактор, 2005. 266 с.

16. Гладких Т.В. Фінансовий облік в схемах і таблицях: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 479 с.

17. Гнилицька В. С. Підходи до калькулювання собівартості продукції відповідно до НП(С)БО. *Регіональні перспективи*. 2014. №2-3. С. 129- 133.

18. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник. К. : Лібра, 2003. 704 с.

19. Гудзь Н. В., Денчук П. Н., Романів Р. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. Київ. ЦУЛ, 2015. 425 с.

20. Давидович І. Є. Управління витратами: навч. посібн. К. : Центр учбової літератури, 2008. 319 с.

21. Давидюк Т. В. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції у вітчизняних нормативних актах: напрями удосконалення. *Економіка: реалії часу*. 2016. №1(23). С. 6-13.

22. Дерій В.А. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. №4. С. 7-11.

23. Дерій В.А. Термін «витрати» і його трактування для потреб обліку і контролю. *Галицький економічний вісник*. 2010. №1(26). С.154-160.

24. Діброва Н. О. Калькулювання фактичної собівартості та облік готової продукції. *Виробництво і собівартість продукції*. Дніпропетровськ. Баланс-клуб, 2006. № 3. С. 33-49.

25. Домбровський В. М. Управлінський облік: навч. посіб. К. : КНЕУ,

2005. 278 с.

26. Дрозд В. Д. Формування собівартості та облік у допоміжних виробництвах. *Виробництво і собівартість продукції*. Дніпропетровськ. Баланс-клуб, 2016. № 3. С.96-101.

27. Єлісеєва О. К., Гільорме Т. В. Обґрунтування підходів щодо обліку та аудиту витрат операційної діяльності підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2016. Випуск 9. С.759-764.

28. Жадько К.С., Семенюта В. В., Олійник Л. Ш. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр учбової літератури, 2008. 112 с.

29. Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського облік: навч.посіб. К.: Центр навч. літератури, 2006. 384 с.

30. Завгородній В. П. Бухгалтерський облік, контроль і аудит в умовах ринку.К. : фірма “ДіКсі”, 2007. 332 с.

31. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: підручник. 2-те вид., перероб. і доп. Київ.Знання, 2009. 422 с.

32. Загородній А. Г., Партин Г. О. Управлінський облік: навч. посіб. К. : Знання, 2007. 303 с.

33. Задорожний З. В., Крупка Я. Д. та ін. Фінансовий облік: підручник К.: Хай-Тек Прес, 2011. 544 с.

34. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». *Бухгалтерія*. 2017. №5. С.12–17.

35. Закон України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції». Редакція від 18.12.2017 (дата звернення: 11.04.2019)

36. Зінкевич О.В. Щодо обліку стану та руху основних засобів як елементу інформаційного забезпечення. *Сучасні проблеми економіки в умовах глобальної фінансової нестабільності*. Тернопіль. 2010. С. 64-66.

37. Іваницька Т. Є. Аналіз методів обліку витрат і калькулювання

собівартості продукції будівельного підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Випуск 1(01). 2016. С.129-134.

38. Кожин В. Я. Бухгалтерский учет. М.: «Экзамен», 2006. 815 с.

39. Корольова О. І. Облік витрат виробництва: проблеми та перспективи розвитку. *Економіка та управління на транспорті*. 2015. Вип. 1. С.79–90.

40. Крупка, Я. Д. Облік як основа контролю витрат за місцями їх виникнення та сферами. *Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції*. 2010. № 4. С.168-179.

41. Левицька С. О. Виробничі запаси як об'єкт внутрішнього контролю. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. 2017. Вип. 4. С. 200-206.

42. Лень В. С. Управлінський облік : навч. посіб. 2-ге вид., випр. К. : Знання-Прес, 2006. 317 с.

43. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2008. 556 с.

44. Лишиленко О. В. Бухгалтерський управлінський облік : навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 254 с.

45. Малахов В. А. Дискусійні питання визначення методики аудиту витрат на українських підприємствах. *Бізнес-Інформ*. 2015. № 12. С.263-268.

46. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від від 9 липня 2007 року №373.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07> (дата звернення: 11.06.2019)

47. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2003. 412 с.

48. Мордвінцева Т. В. Методи обліку витрат і методи калькулювання: їх взаємозв'язок та різниця. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2014_2/195.pdf (дата звернення:

11.06.2019).

49. Моссаковський В. Система контролю витрат виробництва за сучасних умов. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 9. С. 225.

50. Мочерний С. В. Основи економічних знань : навч. посіб. Вид. 2-ге, доп. К. : Академія, 2006. 504 с.

51. Мошковська О. А. Облік затрат і калькулювання собівартості продукції згідно з вітчизняним законодавством: подальший розвиток і шляхи вдосконалення. *Вісник ЖДТУ*. Серія «Економічні науки». 2009. №3(49). URL: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_3/23.pdf. (дата звернення: 15.09.2019).

52. Муковоз З. І. Облік супутньої (побічної) продукції. *Баланс-клуб*, 2008. № 3. С. 134-140.

53. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підручник. К.:Книга, 2014. 544 с.

54. Ніпорко Н. І. Поняття системи та методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова*. 2014. Вип. 5-6. С.130-133.

55. Остапенко Т. М. Інтерпретація прямих та непрямих витрат для цілей калькулювання. *Економіка. Управління. Інновації*. Випуск №2(10). 2013. С. 57-63.

56. Подолянчук О. А. Первинний документ в аудиті: факт господарських операцій чи доказ? *Економічні науки*. 2013. Вип. 10(4). С. 135-140.

57. Писаренко Т. М. Особливості організації обліку у бюджетних установах. *Економічні науки*. Вип. 10(2). 2013. С. 193-202.

58. Плешонкова Л. Виробнича собівартість і калькулювання промислової продукції. *Баланс*. 2014. № 7. С.34-41.

59. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Редакція від 16.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1065-19> (дата звернення: 18.10.2019).

60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Редакція станом від 09.08.2013р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 18.10.2019).
61. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Тернопіль. Економічна думка. 2004. 416 с.
62. Пушкар М. С. Розробка систем обліку: навч. посібник. Тернопіль. Карт-бланш. 2013. 198 с.
63. Пшенична А. Ж. Аудит: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2008. 320С.
64. Радченко К.М. Сутність витрат як економічної категорії та їх місце в системі управління підприємством. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vkhdtusg/2010_105/43.pdf. (дата звернення: 20.07.2019).
65. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит : навч. посіб. К. : ЦУЛ. 2008. 416 с.
66. Сиротюк Г. В., Петришин Л. П. Методи обліку витрат виробництва підприємств лакофарбової промисловості та шляхи їх удосконалення. 2014. С. 131-137.
67. Скиба П. Р. Аудит: організація і методика. К. : Знання, 2014. 312 с. URL: <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Ffipo.donnuet.dn.ua>. (дата звернення: 01.07.2019).
68. Скрипник М. І. Методи обліку витрат і методи калькулювання: сутність і співвідношення понять. *Міжнародний збірник наукових праць*. Випуск 2(14). С.202-206.
69. Скрипник М.І. Сутність витрат як економічної категорії. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./Vzhdtu_econ/2015_4/33.pdf. (дата звернення: 28.08.2019).
70. Слюсарчук Л. В. Вплив класифікації затрат на прийняття управлінських рішень. *Облік і фінанси АПК*. 2006. № 6. С.102–106.
71. Сльозко Т. М. Організація обліку: навч. Посібник. Український держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. К.: Центр учбової літератури. 2008.

224 с.

72. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2006. 526 с.

73. Сопко В. В. Облік витрат і калькуляція собівартості продукції у промисловості. К. Техніка, 2006. 112 с.

74. Сук Л. К. Фінансовий облік: навч. посібник. К.: Знання. 2010. 631 с.

75. Турило А. М. Уточнення сутності поняття «витрати» і їхньої економічної оцінки на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 11. С.85-88.

76. Усач Б.Ф. Аудит: навч. посібник. К.: Знання. 2007. 231 с.

77. Фаріон В. Г. Деякі аспекти класифікації та обліку матеріальних витрат на підприємствах спиртової промисловості. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Сер. Економічні науки. 2009. № 27. С.108-112.

78. Федосова Т. В. Бухгалтерський облік. Конспект лекцій. 2007. 336 с.